

Panium - Juróom-ñaareel bi

Xoolal Bu Ñetteelu Rëdd wi

Jeff Pippenger

2025-03-17

Seleucus III Ceraunus, nguur na lu gântu buur diggante atum 226 ak 223 baataxal Kirist, bala ñu rey ko walla mu dee ci anam yu suturaay. Seleucus III mooy ki jiitu bu jub ci kanam Antiochus III. Ñaari mag yi di tektal “doom yi” yu aaya fukk bi, te ñoom lañuy tektale Reagan ak Bush ci 1989.

Waaye doomam dinañu yëngu te dajale mbooloo mu bare bu xarekat yu mag; kenn ci ñoom dina dikk bu wóor, daldi seen, te jall; gannaaw loolu dina dellu, baatikuwaat, ba agsi ci kërëm gu ñuul. Danyeel 11:10.

Saar fukki mooy ñetteelu rëdd bi, te mu ngi tektal “jamono ji mujj” ci atum 1989. Mu ngi boole ak saar ñent-fukk bi ci saraxu fukk ak benn, ak Esayi 8:8. Jokkoo jii ci ñetti saar yii mooy won ne saar fukk ak benn bi day tektal xarey Ukreem bi fi nu nekk tey, ak Putin ak Zelenskyy nekk ay noon yi ñu tektal ci xareb Raphia bi ñu dëgëral ci saar fukk ak benn bi. Saar fukk ak ñaar day tektal liy topp gannaaw xarey Ukreem bi ak mujju Putin. Saar fukk ak ñett ba fukk ak juróom mooy xareb Panium.

Mbiri mi nekk ci saraxu fukki waay bi mooy “jamono jeex bi,” te ci ténku ak yoon yi ànd ak ubbi dëgg gi ci “jamono jeex bi,” saraxu boobu, doonte benn sarax rekk la, dafa wone ay réew yu bare yu wax ci yeneen waxi yonent. Saraxu fukki waay bi santale tàmbali jaar-jaaru mbir mu nēbbu mi nekk ci saraxu ñeent-fukk, mi muy marka tàmbali yëngu-yëngu malaaka bu ñetteel bi ak tējgal gi ci benn téeméer ak ñeent-fukk ak ñeenti junni.

Kàddu bii jàppale na juróom-ñaari waxtu yi ci Leviticus 26, ni ñu leen xàmme ci peeñ mi tambalee ci Esayi sarax 7. Jokkoo boobu mooy màndargaal booloo Yàlla ak nit, te loolu mooy matal biir kumpag njubte gi di jege ci waxtu woote bu juróom-ñaareel bi, moom mi di ñetteelu musibaam Islama.

Saar bi diir 1989 mooy jamono ji mujj, te ak jokkoo bi muy am ak juróom-ñaari yoon yi nekk ci Lawi 26, mu boole dëgg gu njëkk gu William Miller, ak réerebu 1863. Saar bi dafay tàmbali jaar-jaaru sutura bi ci saar wa ñeent-fukk. Kon nag, mooy benn cër bu am solo lool ci yokkute xam-xam bi di ñëw ci jamono ji mujj ci 1989, te mu tàmbali misaalu waxi Yàlla ci mbir yi nekk ci biti, yi di samp jaar-jaaru sutura bi ci saar wa ñeent-fukk; te jaarale ko ci jokkoo bi muy am ak juróom-ñaari yoon yi, mu jëfandikoo it ngir ràññee xew-xew yi nekk ci biir ci jaar-jaar bi nekk diggante 1989 ak sàrtu Dibéer.

Limu fukk mooy misaalu nattu, te lëkkaloo ay saar yi ak peeñu Esayi juróom-ñaariy xaaj gi di teg doole ci dëgg xam-xamu dëgg gi.

Ndax boppu Siri mooy Damaas, te boppu Damaas mooy Resin; te ci biir juróom-benn-fukk ak juróom ñaari at, Efrayim dinañu ko damm ba dux nit ñi. Te boppu Efrayim mooy Samari, te boppu Samari mooy doomu Remalya. Su fekke ne gëmuleen, dëgg-dëgg du ngeen sax. Esayi

7:8, 9.

Su ngeen gëmul ne “bopp” dafay tektal dëkkub nguur gi (Samari ak Damaas) ak buur bi (Resin ak Peka, doomu Remalia), du ngeen mana taxaw bu dëgër. Su ngeen xamul ñetti màndarga yooyu yu mën a wuutante, ci mbirum Esayi juróom-ñett, saraxleem ñett, (mi mel ni moom la gis-gis gi ci saar juróom-ñaareel bi) kon du ngeen mana xam Putin ak Russiya ni ñoo di buurub bëj-saalum ci saraxle yi fukk ak benn ba fukk ak juróom.

Léegi nag, xoolleen, Boroom bi dina yékkati ci seen kaw ndoxum dex gi, yu am doole te bare, maanaam buur Asiri ak mboolem ndamam; dina weesu jolli ci kaw bépp yoonam yu ndox mi di jaar, te mu weesu bépp xurbaam. Dina jaar ci Yuda; dina dajale te weesu, ba agsi sax ci baat bi; te lawu ay laafam dina feesal yaatu suuf sa, yow Immanuwel. Isaiah 8:7, 8.

Mbóot mi ci sarfukaayu fukki bi mooy jëfandikoo gu ñetti jéego yu nattu, te muy tàmbalee ca waxtu mujj ga ba tax muy yóbbu ci tëj yoonu xéewal gi ca yoonu dibeer ba.

Mu ne ko: Demal sa yoon, Daniel; ndaxte wax yi tëj nañu leen te lakk nañu leen ba ci jamono ju mujj ji. Ñu bare dinañu leen sellal, baaxal leen, te nattu leen; waaye ñi bon dinañu def lu bon; te kenn ci ñi bon du xam dara; waaye ñi xelal dinañu xam. Daniel 12:9, 10.

Ci “jamono mujj” bi, téereb Danyeel day “ubbi,” te loolu moo tàmbali benn yoonu nattu bu ñetti jéego yu ñu wone ci wax ji ne “ñu sellal leen, def leen weex, te nattu leen.” “Ñi am xel” dañuy dégg xam; waaye “ñi bon” dégganu. Seenii ñàkk xam, ni seenii ñàkk diw ci léebub fukki janq yi, moo leen di yóbbu ci alkande.

Sama nit a ngi yàqu ndax ñàkk xam-xam; ndaxte yànga bàyyi xam-xam, man it dinaa la bàyyi, ba dootul nga nekku saraxalekat ci sama kanam; gannaaw fàtte nga yoonu sa Yàlla, man it dinaa fàtte sa ñiir. Ose 4:6.

Kàddu yi “Sama askan wi” dafay tekki askanu kóllère, te askan wu kóllère woowu dees na ko bañ te alag ko ndax “ñàkk xam-xam.” Yoonu dibeer bi ci États-Unis mooy mandargu yoon wi fa mbir yi dees leen fàtte walla fàttaliku leen. “Fàttaliku Besub Noflaay bi” mooy dëggu jamono jii ci bérab boobu. Foofa la jigéenu ndaw gu Tir dees ko fàttaliku. Foofa it la Yàlla di fàttaliku bàkkaaruu Babilon ci Peeñu Yowaana.

Te maangi baat bu bees bu jóge ci asamaan, naan: Génneleen ci moom, yéen sama nit ñi, ngir ngeen bañ a boka ci ay bàkkaarum, te ngir ngeen bañ a jot ci ay mbugalam. Ndaxte ay bàkkaarum agsi nañu ba ca asamaan, te Yàlla fàttaliku na ay ñaawtéefam. Feyleen ko ni mu leen feye, te yokk-leen ko ñaari yoon ci lu méngook ay jëfam: ci kaasu bi mu feesaloon, feesalleen ko ñaari yoon. Peeñu Yowaana 18:4–6.

Foofu la doom yi, ñu dagale xale yi, walla maas gu mujj gu yonent ci Adventisme bu Laodise. Foofu la ñi Daniel tudde “ay bon ñi” wone ne dañoo “fàtte” yoonu Yàlla, te cér gu yoonu Yàlla ga ñu fàtte mooy ay sart walla ay yoon yu yonent yu Yàlla. Li wax ji di jëm ci mooy ne ñoom amuñu “xam-xam” bi yokkug ne bi téereb Daniel ubbee. Daniel dafa juumale “boroom xel yi” ak “ay bon ñi,” te Yeesu itam “janq yu am xel yi” ak “janq yu ñàkk xel yi.” Amos moom itam santale benn wàll wi ni “janq yu rafet yi” te ñoomi la ñu nekk ñi mënoonul a gis ndëgtal gu yonent gi

màndargaaloo ci penku, bëj-gànnar ak gééj yi.

Xoolleel, fan yi di ñëw, wax na Boroom bi Yàlla, ba dinaa yónni xiif ci réew mi, du xiifub mburu, mbaa maru ndox, waaye xiifub dégg waxi Boroom bi. Dinañu daw wër gééj ba ca gééj, te bu jógé ca bëj-gànnar ba ca penku, dinañu daw fèpp ngir seet kàddug Boroom bi, waaye duñu ko gis. Bés boobu, janq yu rafet ak waxambaane yi dinañu tàcc ndax mar. Ñi giñ ci bàkkaar Samari, ne: “Sa yàlla, éey Daan, dund na”; te ne: “Nekkinu Beerseba dund na”; ñoom sax dinañu daanu, te duñu yéegati mukk. Amos 8:11–14.

Bataaxal bi ñu mēna gisul, teq na ko ci fu ñuy xool bi ñuy “wër gééj ba gééj, te fekk ci bëj-gànnar ba ca penku.” Amos wax na ne ñi ñuy “janq yu rafet yi” dañuy nekk ci ab “xiif” ngir dégg “Kàddu Boroom bi,” te ne “ca bés boobu dinañu daw fii ak fale ngir seet kàddu Boroom bi, waaye duñu ko gis.” Bataaxal bi ubbeeku woon ci téereb Daniel ci jamono mujj mi ca atum 1989, ngir matal aaya ñeent-fukk bi, ak itam aaya fukk bi ci saar fukk ak benn, ñuñu ko tēnk ci ñaari aaya yu mujj yi ci saar fukk ak benn.

Waaye xibaar yu jóge penku ak bëj-gànnar dinañu ko jaaxle; moo tax dina gén ak mer mu réy ngir alag, te ngir farat ay nit ñu bare. Te dina samp kēri xayma yu nguuram ci diggante gééj yi, ca tundu sell, tundu ndam la; waaye dina agsi ci mujjugam, te kenn du ko dimbali. Daniel 11:44, 45.

Janq yi, yu rafet te bonul yi, ñi amul diwlin bi, ak yégleb gu penku, gu bëj-gànnar ak gu gééj, ñi bañ xam-xam ak kóllēre Yàlla ak yoonam, Yàlla di na leen fàttaliku ci waxtu yoonu Dibeer bi. Ñetti xarey bégal ñu ci ay saar yooyu fukk ba fukk ak juróom. Maa ngi séddale ñetti xare yooyu ci ñetti jaar-jaari taarix, waaye itam benn rēdd lañu bu ñu leen seetee benn, ndaxte saar fukk dafay ubbi “waxtu mujj gi,” te noonu mu tàmbali jēfandikoo natangu nattu gu am ñetti jéego.

Sarax fukk ak juróom-ñaari yoon yi nekk ci Levitik 26, te moo tax mu jēm ci fondasiyoŋ yi Adventisme ak liggéeyu William Miller. Ñaareelu jéego bi ci ñetti jéego yi mooy nattu gu jàppandikoo gis-gis, gu tàmbalee ba leerug fukk ak benn bi ak xarebu Ukrain ubbeeku. Ñaareelu nattu bi nattu la bu aju ci gis-gis, te dafay tey ci nattu gu jēm ci sunu man a xàm xew-xewi jamono jii ci leeru Kàddu Yàlla gu yonent. Ñetteelu nattu bi mooy xareb Panium bu fukk ak juróom bi, fa turu Simon Barjonah soppeeku ba mu nekk Piyeer, te noonu mu màndargaal téyeel gi ci téeméeri ñeent fukki junni ak ñeent fukk ak ñeent, just bala saytu gi tēj ba ci yoonu Dibeer bu fukk ak juroom benn bi.

Bu nuy xalaat fee xew-xewu Antiochus Magnus ci benn-benn xeetu ñaari xeex yi ajiñ ci ay sarax yi ñaareel fukk ak benn, ñaareel fukk ak ñaar ak fukk ak juróom-benn, kon itam dañuy gis ci jaar-jaarub ay sarax yi juróom-ñaareel ba fukk ak juróom-benn doxalinub jóg ak daanu nabi bu dēggul bi ci wax yu yonent yi nekk ci Biibēl.

Aayaat yi jēkk ba ñenteel dañuy xamle yéeg ak wàccug dooley nago gi. Aayaat yi juróom-ñeent ak fukk dañuy xamle 1798 ak 1989, te ci loolu lañuy xamle, ci aayaat yi juróom-ñeent ba juróom-benn ak fukk, yéeg ak wàccug yonent bu dēggul bi. Aayaat yi ñeent-fukk ba juróom-ñeent dañuy tegtal yéeg ak wàccug rab wi. Aayaat yi juróom-ñeent ak fukk itam dañuy ànd ak aayaat ñeent-fukk ci ñaari “jamono yu mujj” yi di 1798 ak 1989.

Sœur White xamalal nu bu leer ne, bañ a déggoo bu baax ci “jamono ji mujj” di jur jaxasoo ci fànn wi war a jëfandikoo profesii yi.

“Ñu barey di def tey itam benn mbir mi ci atum 1897, ndaxte amuñu woon xam-xam gu aju ci nattu-biñ wax ci bataaxal yĩñ jëfe ci ndigalub malaaka bu njëkk, ñaareel ak ñetteel. Am na ñenn ñi di seet Mbind mi ngir gis firnde ne bataaxal yooyu nekk nañu ba tey ci kanam. Ñu dajale dëggug bataaxal ya, waaye duñu leen jox seen barab bu yoon ci jaar-jaaru yonent gi. Moo tax ñu mel noonu nekk ci nguy gattal nit ña ci mbirum fan lañuy samp bataaxal ya. Gisunuñu te xamunuñu jamonoy mujj, walla kañ la war a samp bataaxal ya. Bésib Yàlla mii ngi ñëw ak tãnk yu ñëbb, waaye boroom xel yi ak mag ñiñuy foog ne am nañu xam-xam, dañuy wax-wax rekk ci ‘jàng mu kawe mi’ ñi gëm ne mu ngi cosaano ak nit ñu yemul. Xamuñu mandarga yi ci ñëwug Almasi, walla ci mujjug àddina si.” Sermons and Talks, volume 1, 290.

Wàll waajur fukki bi mooy “jamono mujj gi,” te am na ay “jamonoy mujj yi” yu bare yuñu xamale ci saar fukk ak benn bi. Su fekke ne “gisoo te xamoo” “jamonoy mujj yi” ci saar fukk ak benn bi, doo xam kañ lañu wara “teg bataaxal yi ci seen bérab.” Moom dafa ne, “am na ñi di seet Mbind mi,” te ni ko mel ci bépp yonent, kàdduyam yi dañuy wax ci fan yu mujj yi; kon ci fan yu mujj yi, ñi muy xamale fii, ay nit lañu bokk ci benn xeet bu xamul jamono mujj gi, ba tax ñoom itam ñooy “janq yu rafet yi” yu Amos, yi daanu te duñu jógati mukk.

Ci ay benn benn fukk, Darius ak Cyrus taxaw nañu benn ngir màndargaal jamono mujj gi ci atum 1989. Bi Ptolemee demoon Babilon te jàpp buur bu bëj-gànnar ba yóbbu ko ngir ñàkk sañ-sañ ci Misra ci 246 B.K., te loolu di, ci wàllam, misaalal 1798 ni ñu ko tektalee ci ay benn fukk ak juróom-ñaari ba juróom-ñetti, loolu dafa doon “jamono mujj.” Benn fukk mooy “jamono mujj” bi ci 1989.

1798 mooy mujjug junni at ñaar-fukk ak juróom-ñaar-fukk yi ngir tasaaroo gi jëm ci buur bu bëj-gànnaru Israyil, bi tambalee woon ci 723 BC. Gannaaw junni at ak juróom-benn-fukk, maanaam ci 538, papaa bi yilifoon na diirub junni at ak juróom-benn-fukk ba 1798. 1798 mooy “waxtu mujj gi,” ndaxte mooy mujjug juróom-ñaari waxtu yi, te it mooy mujjug junni at ak juróom-benn-fukk yi, ak itam junni at ak ñent-fukk ak juróom-benn yi ci Daniel saar 12. 1798 mooy “waxtu mujj gi,” te moo tax 538 itam di “waxtu mujj gi.” 538 mooy mujjug junni at ak juróom-benn-fukk yi bi bokk-na ci jamono ji bokk ci xam-xamu réew yu dul Yàlla, ba diiru boobu di wàññi kër Yàlla ak mbooloom, lu jiituwoon papaa bi def noonu itam ci benn liggéey bi te ci benn diir boobu.

538 dafay tekki dooley ndoxum baamtu paapal bi, te noonu itam dafay tekki ne baamtu paapal bi dina dellusi am doole ca yoonu Dibeer ba. Yoonu Dibeer bi mooy wone “jamonoy mujj gi.” Moo tax ayet fukk ak juróom-ben, noonu itam ayet benn, juróom-ñaari ba juróom-ñeenti ak ayet fukk, ñépp dañuy màndargaale “jamonoy mujj gi.” Dëgg gii war na ñi xam fan lañuy teg ndigal yi xam ko. Pompee moo matale woon ayet fukk ak juróom-ben bi ba mu jël Yerusalem. Julius Caesar, Augustus Caesar ak Tiberias Caesar ñoo ko toppoon. Juddug Yeesu dafa doon “jamonoy mujj,” te xew na ca jamonoy Augustus Caesar.

Noonu ku nekk ci boppam, ñu di ko taxawal nit ku dajale galag ci ndamu nguur gi; waaye ci ay fan yu néew, dees na ko alag, du ci mer, du ci xare. Daniel 11:20.

Aaya ñaar-fukk bi yokk na ci limu “waxtu mujj yi” ci saraxal fukk ak benn, te noonu itam Tibere Seesaar mi nguuru woon bi Kirist mi daanu ko ci bant ba.

Te ci wàllam dina taxaw nit ku bon, ki ñu du jox teraanga ngu buur gi; waaye dina ñëw ci jàmm, te moom dina am buur gi ci ay wax yu nooy. Te ak loxo mel ni mbëy mu mag, ñu dina leen jéppale ci kanamam, te dinañu dammiku; waaw, sax itam njiitu kóllëre gi. Daniel 11:21, 22.

Bant bi tax na caabi ay ci diggu bésu yonent bi Kirist ñëwoon dëggal ak ñu bare.

Te dina dëggal kóllëre gi ak ñu bare ci benn ayubis; te ci diggantey ayubis ba, dina tax ba sarax ak saraxu ndaw gi taxaw; te ndax lawug yëq-yëq yi, dina def ba mu neen, ba kera muy mat, te li dogees na it, dees na ko tuur ci kaw bi neen. Daniel 9:27.

Ci diggu ayu-bis bi, am na njàlbéen ak mujj ngir njëkk junni ak juróom-benni téeméer ak juróom-benn fukk ak juróom-benn fan yi; mujj ga ci njëkk yooyu doon na fëete fu njeexital junni ak juróom-benni téeméer ak juróom-benn fukk ak juróom-benn fan yi toogee tambalee. Ayu-bis bi méngoo na ak juróom-ñaari waxtu yu tasaaroo yi ñu jublu woon ci réewum bëj-gànnar bi, mi doon tegtal ñoom-ñaar, di ñaareel yu bokk ci ñaawteefug paganism ak papalism, yi daan taccu kër-yàlla ga ak mbooloom askan wi.

Noonu ma, dégg naa benn ku sell muy wax, te beneen ku sell ne ka ku sell ga doon wax loolu: “Ba kañ la peeñ gu jëm ci sarax su bés bu nekk, ak moytu yoonu yàlla gu yóbbu tasaaroo, ngir jox kër gu sell ga ak mbooloo mi, ñu dëpp leen ci suuf?” Daniel 8:13.

538 mooy “jàmmu mujj gi,” te mu ànd ak bant ba, bi itam di mujjug ab diir bu yonent yi waxoon. 538 ak bant ba dañuy joxe ñaari seede ne tambali ak mujjug ab yonent, ci anam wu yonent, dañu leen màndargaal ni “jàmmu mujj gi.”

Saar yi ak ñaar-fukk ak ñaar, saar yi ak ñaar-fukk, saar yi ak juróom-benn, saar yi ak fukk, saar yi ak juróom-ñett ba juróom-ñeent ak saar yi ak benn, yépp di màndarga “waxtu mujj gi.” Saar yi ak ñaar-fukk ak ñett wax na mbokk mi Yawut yi Makkabe yi def ak Room gu bokk ci xeet yu xamadi Yàlla, ci atum 161 ba 158 lu jiitu Kirist. Jaar-jaaru Njiitu Hasmane yi, dale ko ci seen xare bu njëkk ba ci seen mujj, muy alag Yerusaleem ci atum 70 gannaaw juddug Kirist, dafa tegu ni màndargay Protestan yu weddi dëgg gi ci Etazini, tambali ci 1844, muy jeexital ab yëgleb waxtu, te noonu di “waxtu mujj gi,” te mu jeex ci yoonu Dibéer, ni ko atum 70 di màndarga.

Saar fukk ak ñett fësal na “waxtu mujj gi” ci atum 167 JK ci xarebu Modein, te itam ci 70 JK ginnaaw Kirist, ñoom ñaar ñépp di misaal yu jëm ci 1844 ak yoonu Dibeer bi, teguñu kenn ci seen bopp. Saar fukk ak ñett, saar yi ñaar-fukk ak benn ak ñaar-fukk ak ñaar, saar fukk, saar fukk ak juróom benn, saar fukk, saar yi juróom ñaar ba juróom ñent, ak saar benn, ñépp diñu màndargaal “waxtu mujj gi.”

Saar bi ñaar-fukk ak ñeent mi day jàngale kilifteefu Room gu bokk ci xeeru àddina, bi jaar ci ñetti téeméeri at ak juróom-benn-fukk, te noonu di màndargaal tambali ga ci 31 B.C. ak jeexital ba ci 330 ni “waxtu mujj ya.” Saar bi juróom-ñaareel ak ñaar-fukk ak juróom-ñenteel mi itam day jàngale ñoom ñaar, maanaam tambali ga ak jeexitalu jamono jooju; noonu saar bi ñaar-fukk ak ñeent, saar bi juróom-ñaareel ak juróom-ñenteel, saar bi juróom-ñaareel ak ñaar-fukk ak juróom-ñenteel, saar bi ñaar-fukk ak ñett, saar yi benn-fukk ak benn ak benn-fukk ak ñaar, saar bi ñaar-fukk, saar bi benn-fukk ak juróom-benn, saar bi benn-fukk, saar yi juróom-ñaareel ba juróom-ñenteel, ak saar bi benn, ñépp a ngi màndargaal “waxtu mujj.”

Saar ñetti-fukk ak benn mi mooy jàngale atum 538 bi, ba ñu samp woon ñaawteef ga di yóbbu alag, te saar ñetti-fukk ak juróom-benni ak ñent mi jàngale atum 1798 ni mooy “waxtu mujj gi.” 538 ci saar ñetti-fukk ak benn, ak 1798 ci saar ñetti-fukk ak juróom-benn ak ñent, saari ñaar-fukk ak juróom-ñar ak juróom-ñent, saar ñaar-fukk ak ñent, saar ñaar-fukk ak ñett, saari ñaar-fukk ak benn ak ñaar, saar ñaar-fukk, saar fukk ak juróom-benn, saar fukk, saari juróom-ñar ba juróom-ñent, ak saar benn, yépp dañuy màndargaale “waxtu mujj gi.”

“Jamono mujj” bi ñu ko màndargale fukk ak ñett yoon la balaa verse ñent-fukk ak benn, mooy yoonu Dimaas, ak beneen “jamono mujj”; noonu it la ci verse ñent-fukk ak juróom, ba papa bi agsee ci mujjam te kenn du ko dimbali. Fukk ak juróom yoon lañu féete “jamono mujj” ci saar fukk ak benn. Wàllu verse fukk mooy “jamono mujj.” Mu ngi tegu ci dëgg yi ñu ubbi, yi nekkoon tēj, ci jamono ju ñuy tējé alalug ñaar-fukk ak ñeent junni ak ñaar-fukk ak ñeent.

Dañuy sóobu ci bind bi ci topp.